

Trygg framtid for folk og natur.

ATOMBEREDSKAP

● G7-MØTET I JAPAN

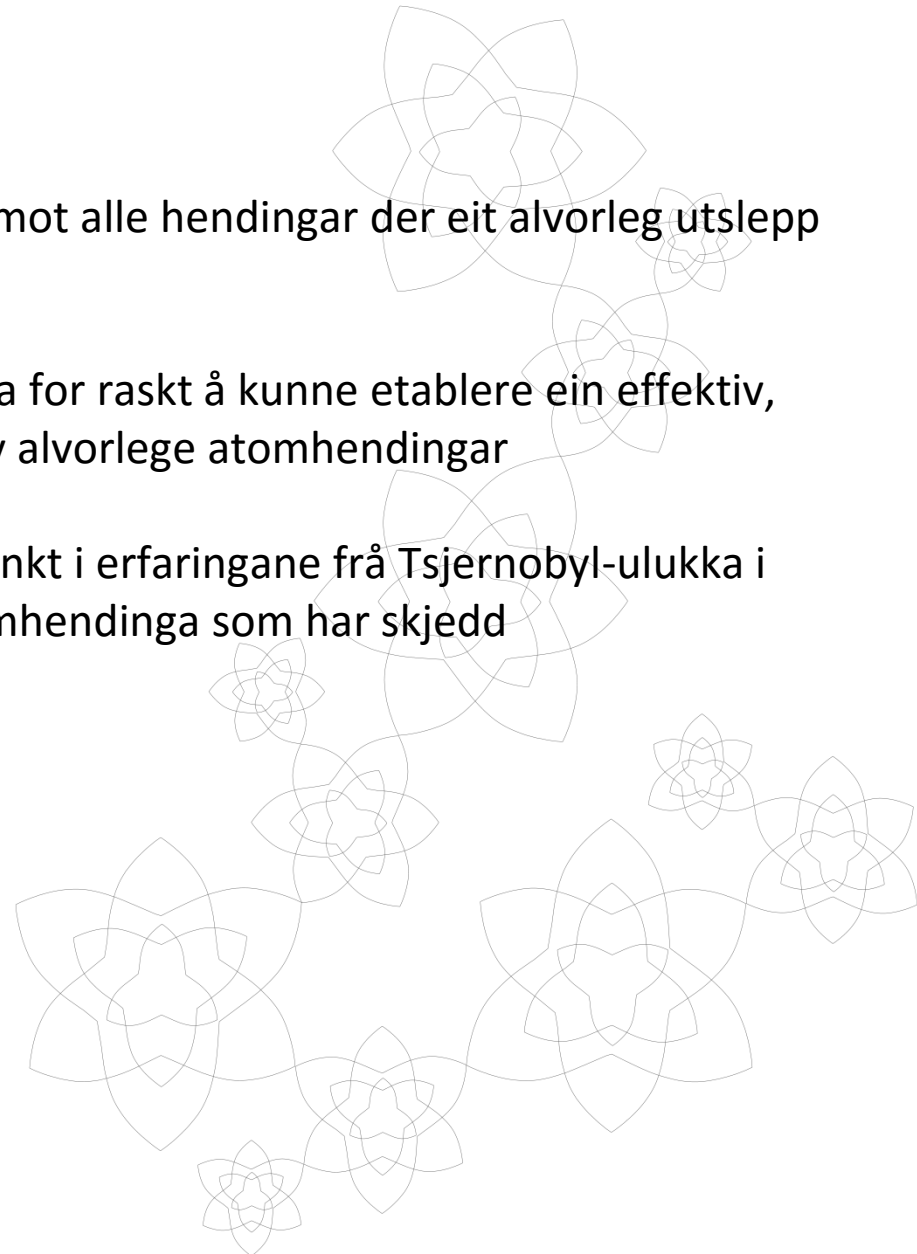
12:14 Obama minner om atomfaren

26. mai 2016

- Atomberedskap er den beredskap vi har mot alle hendinger der eit alvorleg utslepp av radioaktivitet førekome
- Den norske atomberedskapen er oppretta for raskt å kunne etablere ein effektiv, fagleg basert og koordinert handtering av alvorlege atomhendingar
- Atomberedskapen i Noreg har utgangspunkt i erfaringane frå Tsjernobyl-ulukka i 1986, som er sett på som den verste atomhendinga som har skjedd

1. januar 2016 vart Strålevernet organisert som ein etat i Helsedirektoratet

Helsedirektoratet har heilskapleg ansvar for den nasjonale helseberedskapen, og har no fagleg og administrativt ansvar for Strålevernet, med nokre unntak:

Strålevernet :

- Er ansvarleg mynde innan områda atomtryggleik og ikkje-spreiing
- Har sjølvstendig avgjerdsrett etter atomenergilova underlagt Helse- og omsorgsdepartementet
- Har ansvar og sjølvstendig avgjerdsrett etter forureiningslova direkte underlagt Klima- og miljødepartementet
- Har ansvar og oppgåver for Utanriksdepartementet, inkludert arbeidet med atomhandlingsplanen og forvaltning av tilskotsordninga

Kommunal atomberedskap

UTKAST

KOMMUNAL
ATOMBEREDSKAP

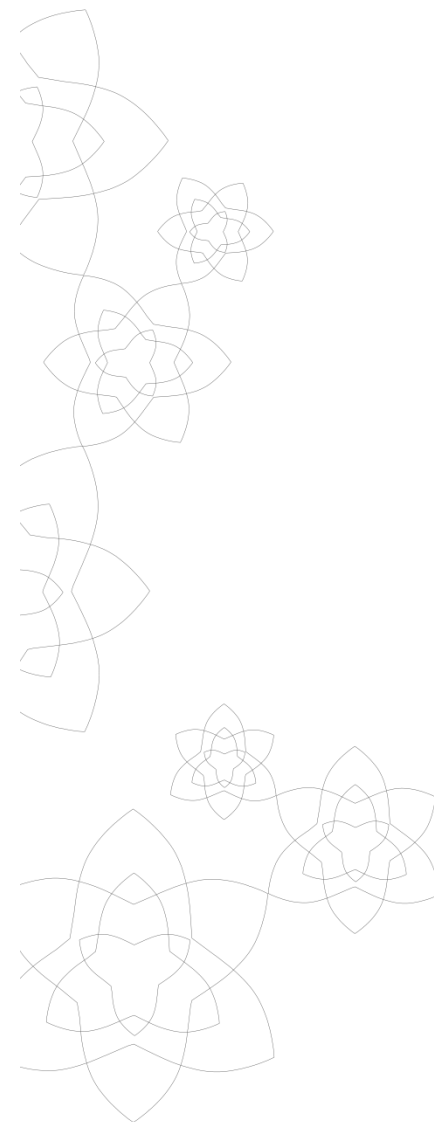
PLANGRUNNLAG

2016

INNHOOLD

Innhold.....	4
Forord.....	5
1. Atomberedskapsorganisasjonen – aktører, roller og ansvar.....	6
1.1 Kriseutvalget for atomberedskap (KU) og rådgivere.....	6
1.2 Statens strålevern.....	7
1.3 Fylkesmannen - Kriseutvalget for atomberedskaps regionale ledd.....	7
1.4 Departementene.....	7
1.5 Kriserådet.....	7
2. Trusselvurdering og dimensjonerende scenarier.....	8
2.1 Seks dimensjonerende scenarier.....	8
2.2 Konsekvenser etter et nedfall i Norge.....	9
3. Kriseutvalgets konsekvensreducerende tiltak.....	9
4. Kommunal atomberedskap.....	10
4.1 Kommunenes ansvar.....	10
4.2 Samhandling.....	10
4.3 Atomhendelser i kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse.....	10
4.4 Atomhendelser i kommunens beredskapsplanverk.....	11
4.5 Planvedlikehold, øvelser og kompetanseheving.....	15
5. Konklusjon.....	15
Referanser.....	16

Atomberedskapsorganisasjonen

Norsk organisering av atomberedskap er forankra i strålevernslova § 16

§ 16. Atomberedskap

Kongen organiserer en beredskap mot atomulykker og andre hendelser som kan innebære ioniserende stråling eller spredning av radioaktivitet, for å beskytte liv, helse, miljø eller andre viktige samfunnsinteresser.

I akutfasen av en hendelse som beskrevet i første ledd, kan Kongen, uten hinder av myndighetstildeling i andre lover, pålegge statlige og kommunale organer å gjennomføre evakuering, adgangsbegrensning til områder, samt tiltak knyttet til sikring av næringsmidler, herunder drikkevann og beskyttelse av dyr. Kongen kan videre pålegge private og offentlige virksomheter å gjennomføre analyser og innhente opplysninger for vurdering av situasjonen.

Kongen kan videre, uten hinder av myndighetstildeling i annen lovgivning, delegere sin myndighet etter annet ledd til særskilt statlig organ for atomberedskap.

Etater med oppgaver i atomberedskapsorganisasjonen plikter å følge samordnet planverk.

Kongen kan pålegge personer med sentrale beredskapsoppgaver å være tilgjengelige i tilfelle en beredskapssituasjon inntreffer.

0 Endret ved lov 17 juni 2005 nr. 82.

Kongeleg resolusjon av 23. august 2013 «*Atomberedskap – sentral og regional organisering*» omhandlar delegering av mynde til Kriseutvalet for atomberedskap og gjev føringar for samansetting, og arbeidet, i atomberedskapsorganisasjonen.

Atomberedskap – sentral og regional organisering

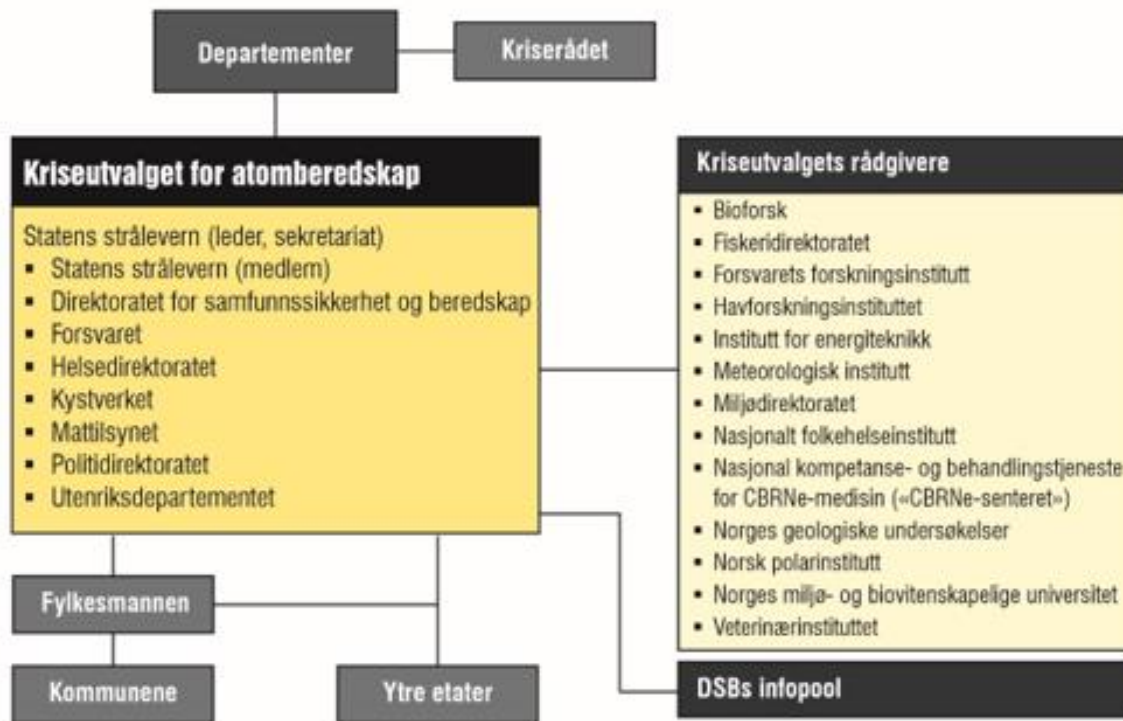
Kgl. res av 23. august 2013

Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap» gjev nærare skildring av den sentrale og regionale atomberedskapsorganisasjonen.

Figur 1.1. Skjematisk framstilling av den norske atomberedskapsorganisasjonen.

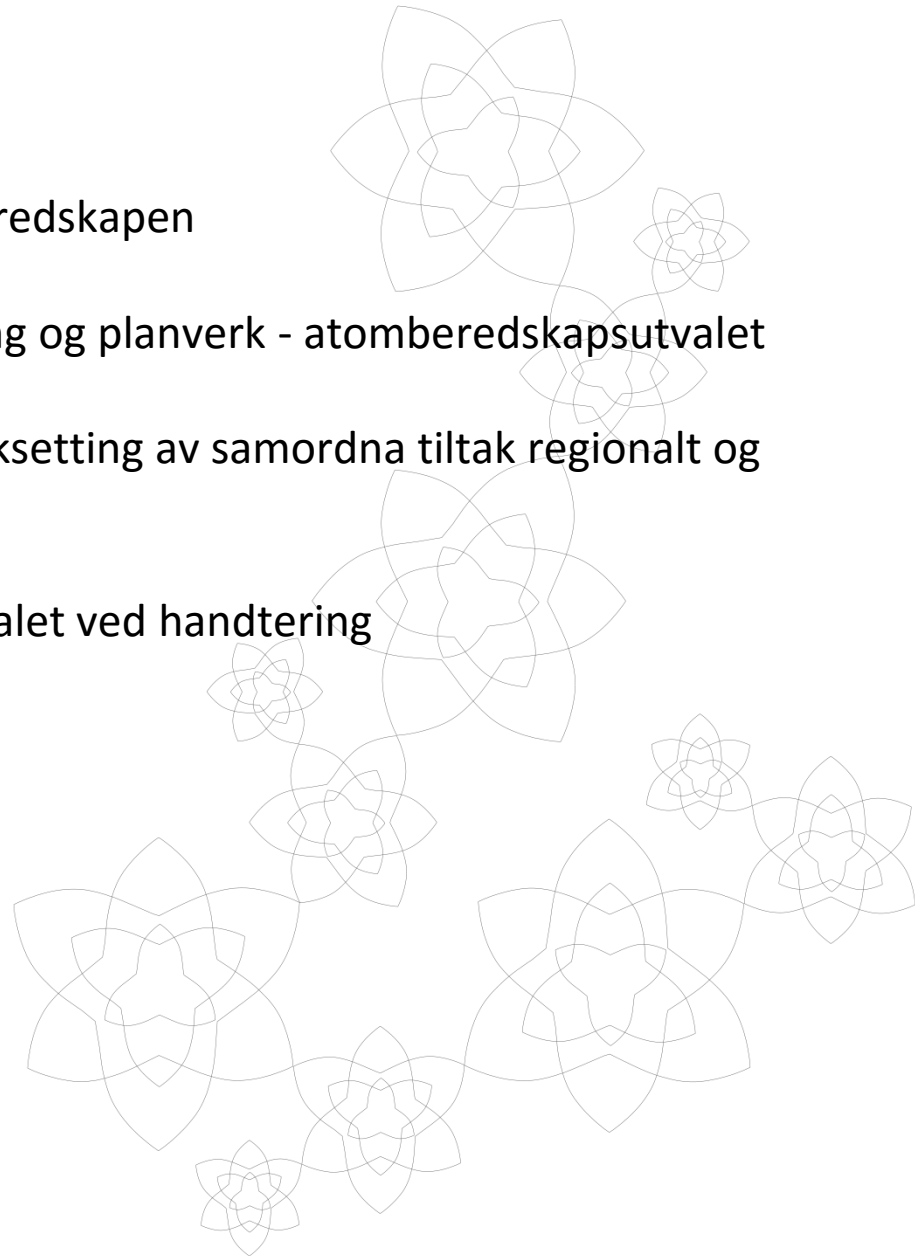

Kriseutvalet

- Har representantar frå sentrale mynde med eit spesielt ansvar i handtering av atomhendingar
- Skal beskytte liv, helse, miljø og andre samfunnsinteresser
- Handterer ulukker og hendingar – fred, tryggleikspolitisk krise og krig
- Byggje opp, vedlikehalde og koordinere atomberedskapen
- Skal beskytte Noreg, nordmenn og norske interesser – òg i utlandet
- Er ansvarleg for, og har fullmakt til, å sette i gang konsekvensreducerande tiltak

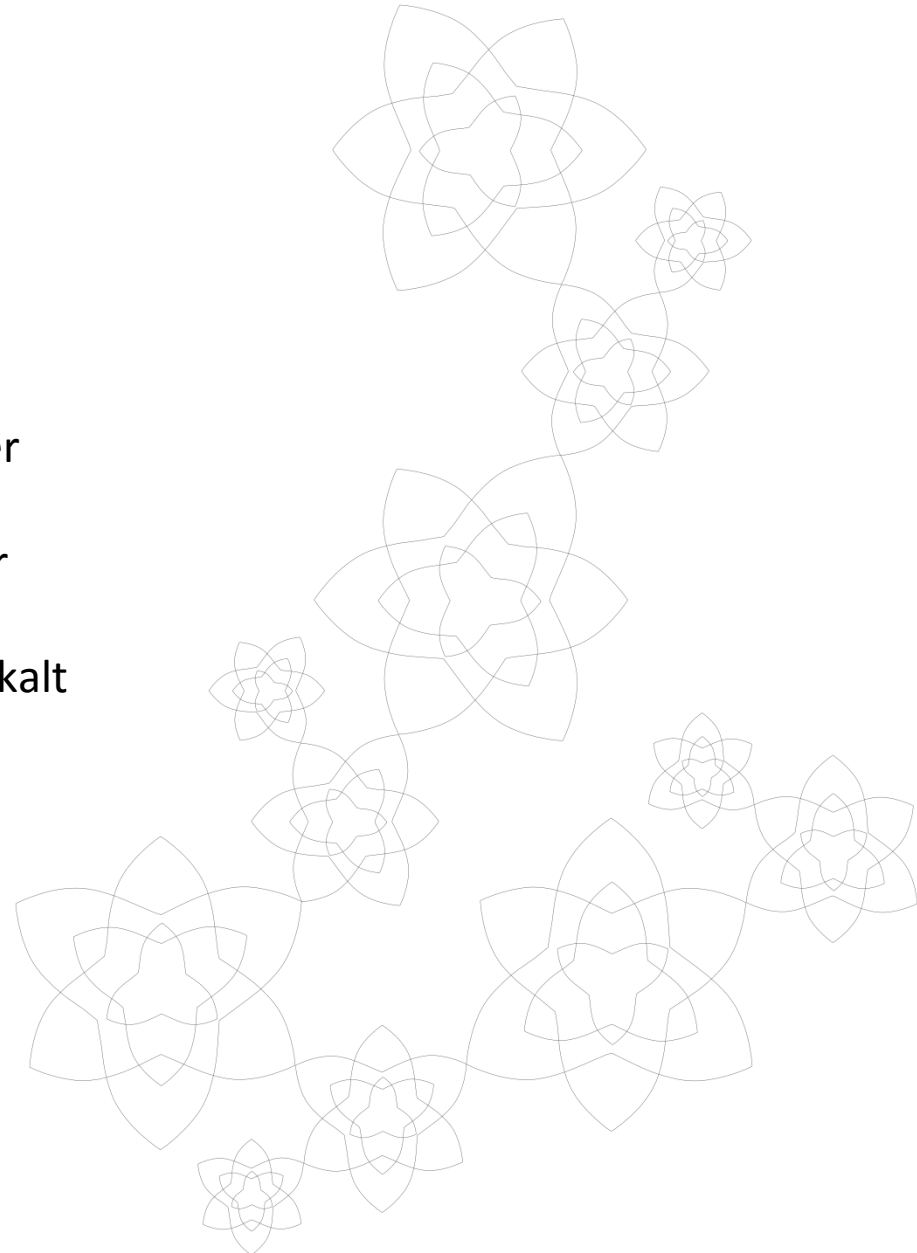
Fylkesmannen

- Det regionale og lokale leddet til atomberedskapen
- Etablerer regionale forum for koordinering og planverk - atomberedskapsutvalet
- Sørgjer for koordinering og bidreg til iverksetting av samordna tiltak regionalt og lokalt
- Formidlar lokale føresetnadar til Kriseutvalet ved handtering

Kommunen

- Ta seg av innbyggjarane
- Bidra til rask normalisering
- Informasjon og helse- og omsorgstenester
- Gjennomføre/støtte forskjellige oppgåver
- Støtte koordinering av krisehandtering lokalt

Seks dimensjonerende scenario

2.1 Seks dimensjonerende scenarier

Regjeringen besluttet i 2010 seks dimensjonerende scenarier, for å kunne prioritere behovene knyttet til samfunnet og samtidig planlegge en best mulig oppgradering av atomberedskapen.

De seks dimensjonerende scenariene for norsk atomberedskap:

1. Stort luftbåret utslipp fra utlandet
2. Stort luftbåret utslipp fra fast virksomhet i Norge
3. Lokal hendelse i Norge eller norske nærområder uten stedlig tilknytning
4. Lokal hendelse som utvikler seg over tid
5. Stort utslipp til marint miljø eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk forurensning
6. Alvorlige hendelser i utlandet uten direkte konsekvenser for norsk territorium

- Atomhendingar kan vere både utilsikta og tilsikta, små og store hendingar i fredstid og ved tryggleikspolitisk krise/krig og omfattar stråling eller spreining av radioaktive stoff
- Meir detaljert skildring av scenarioa finn ein i Strålevernrapport 2012:5

3. KRISEUTVALGETS KONSEKVENSREDUSERENDE TILTAK

Ved de fleste atomhendelser er tidsfaktoren kritisk, og riktige tiltak til riktig tid kan gi betydelig konsekvensreduksjon. Kriseutvalget kan, iverksette følgende konsekvensreduserende tiltak i den akutte fasen av en atomhendelse:

- pålegge sikring av områder som er eller kan bli sterkt forurenset
- pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn i tilfeller hvor utslippskilden, utgjør en direkte trussel mot liv og helse lokalt
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler
- pålegge/gi råd om rensing av forurensete personer
- gi råd om opphold innendørs for publikum (maks 24 timer)
- gi råd om bruk av jod tablett
- gi kostholdsråd, for eksempel råd om å avstå fra konsum av visse forurensete næringsmidler, eller å konsumere mindre av et næringsmiddel en stund
- gi råd om andre konsekvensreduserende tiltak, inkludert tiltak for å hindre eller redusere forurensing av miljøet

- Kommunar skal vere budd på å bidra i gjennomføringa av tiltak

Kommunal atomberedskap

4.1 Kommunenes ansvar

Kommunens plikt til å etablere beredskap mot atomhendelser er hjemlet i sivilbeskyttelsesloven § 14 og § 15 om beredskap innenfor den kommunale tjensteproduksjonen. Det er naturlig at det som omhandler atomberedskap i ROS analysen og planverk inngår i kommunens helhetlige arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Kommunens rolle og oppgaver ved atomhendelser, vil være å opprettholde egen tjensteproduksjon. Bistå andre myndigheter med ansvar for gjennomføring av tiltak, generell ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og formidling av lokalt tilpasset informasjon, herunder også befolkningsvarsling.

Atomhendingar i kommunen sin heilskapleg ROS-analyse

- Trusselvurderingar og avklaringar på nasjonalt nivå bør ligge til grunn for kommunen sin overordna ROS-analyse
- Analysen bør omfatte ein systematisk gjennomgang av korleis dei seks dimensjonerande scenaria vil arte seg i kommunen
 - Lokale forhold som vil påverke sannsyn og konsekvens
 - T.d. kystkommune og atomdrevne ubåtar
 - Utfordringar og behov for beredskap
 - Behov for konsekvensreducerande tiltak

4.4 Atomhendelser i kommunens beredskapsplanverk

Kommunene skal bruke sin ROS-analyse til å utarbeide egen atomberedskapsplan.

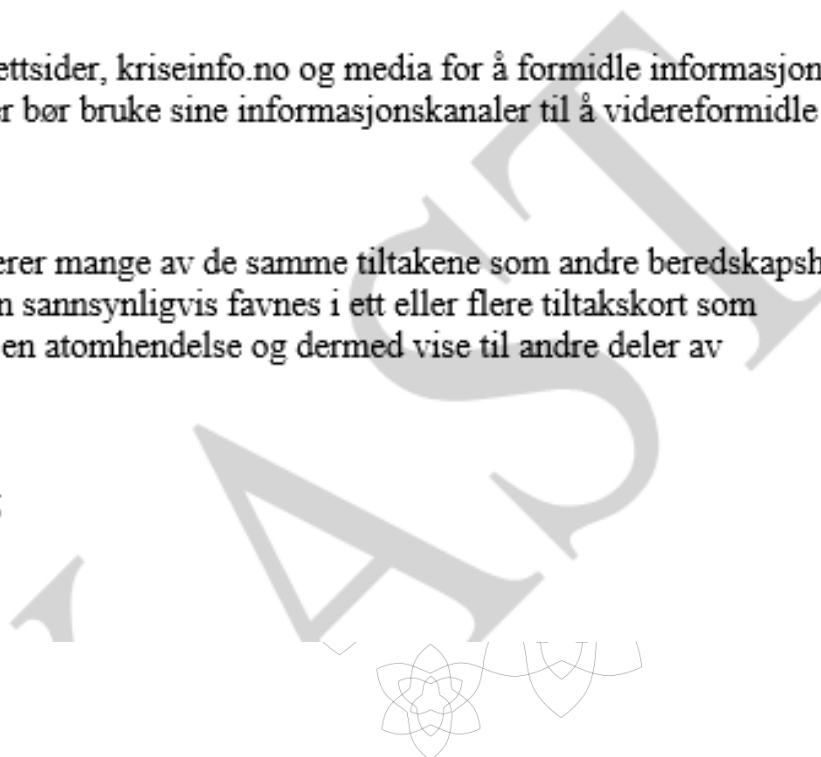
Atomberedskapsplanen vil være en utvidelse av eksisterende beredskapsplanverk. I praktiske handlinger vil dette stort sett være lignende oppgaver som kommunene ellers også har under andre beredskapshendelser.

KU er ansvarlige for å utarbeide god informasjon om hendelsen, konsekvenser og tiltak ved en atomhendelse.

Alle medlemmer i KU bruker sine nettsider, kriseinfo.no og media for å formidle informasjon og budskap til befolkningen. Kommuner bør bruke sine informasjonskanaler til å videreformidle budskapet.

Basert på at en atomhendelse innebærer mange av de samme tiltakene som andre beredskapshendelser, kan kommunens atomberedskapsplan sannsynligvis favnes i ett eller flere tiltakskort som oppsummerer kommunens rolle ved en atomhendelse og dermed vise til andre deler av beredskapsplanverket som f.eks.:

- Informasjonsplan
- Plan for befolkningsvarsling
- Evakueringsplan

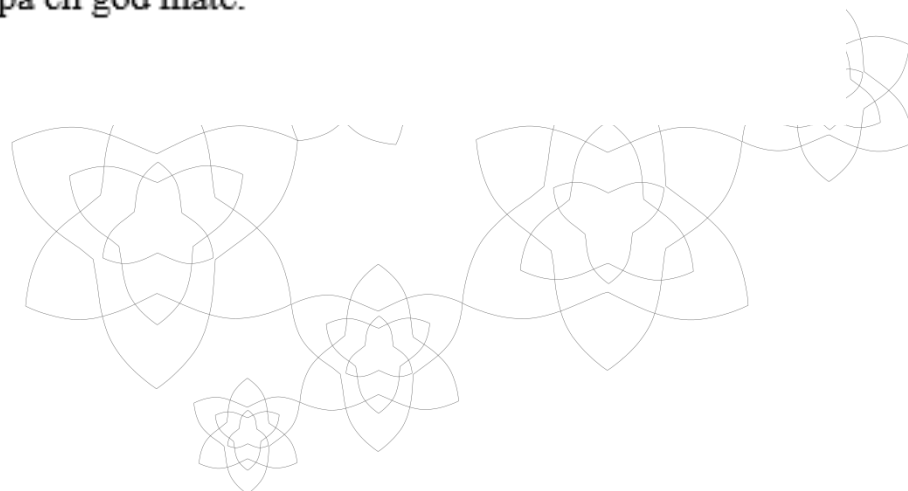

5. KONKLUSJON

Kommunene skal utvikle planer for atomberedskap slik at Norge sammen står best mulig rustet til å håndtere en atomhendelse.

Kommunens beredskapsplanverket skal ha sine røtter i nasjonal og lokale ROS analyser og skal samordnes med nasjonal og regional atomberedskapsorganisasjonen. Beredskapsplaner ved atomhendelser skal være en integrert del av kommunens øvrige beredskapsarbeid der nøkkelord er samordning, øvelser og godt planverk.

Det er viktig at atomberedskapen ses i sammenheng med annet beredskapsarbeid slik at oppgavene kommunen har under en atomhendelse blir ivaretatt på en god måte.

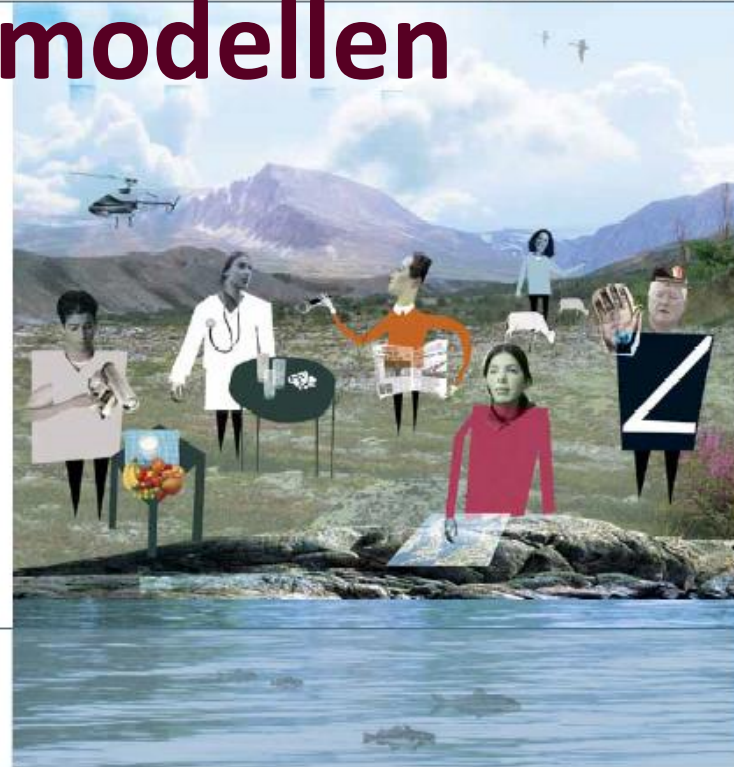

Den norske atomberedskapsmodellen

Byggjer på prinsipp om

- Ansvar
- Nærleik
- Likskap
- Samverke

StrålevernRapport • 2012:5

Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap

Oppfølging av Kriseutvalget for atomberedskaps trusselvurdering

Trusselbiletet – nasjonalt og internasjonalt

Foto: Petr Pavlicek/IAEA

Kjernekraft - nybygg

- Kjernekraftkapasiteten aukar stadig – 60 reaktorar under bygging i 13 land
- Dei fleste er i den asiatiske delen av verda
- Globalt er det venta at kjernekraftkapasiteten nesten vil doblast frå 2009 til 2035 (393 GW til 630 GW)
- I vårt «nabolag»
 - Polen
 - Litauen
 - Kviterussland
 - Kaliningrad
 - Leningrad
 - Finland

Leningrad kjernekraftverk. Foto: Rostaom

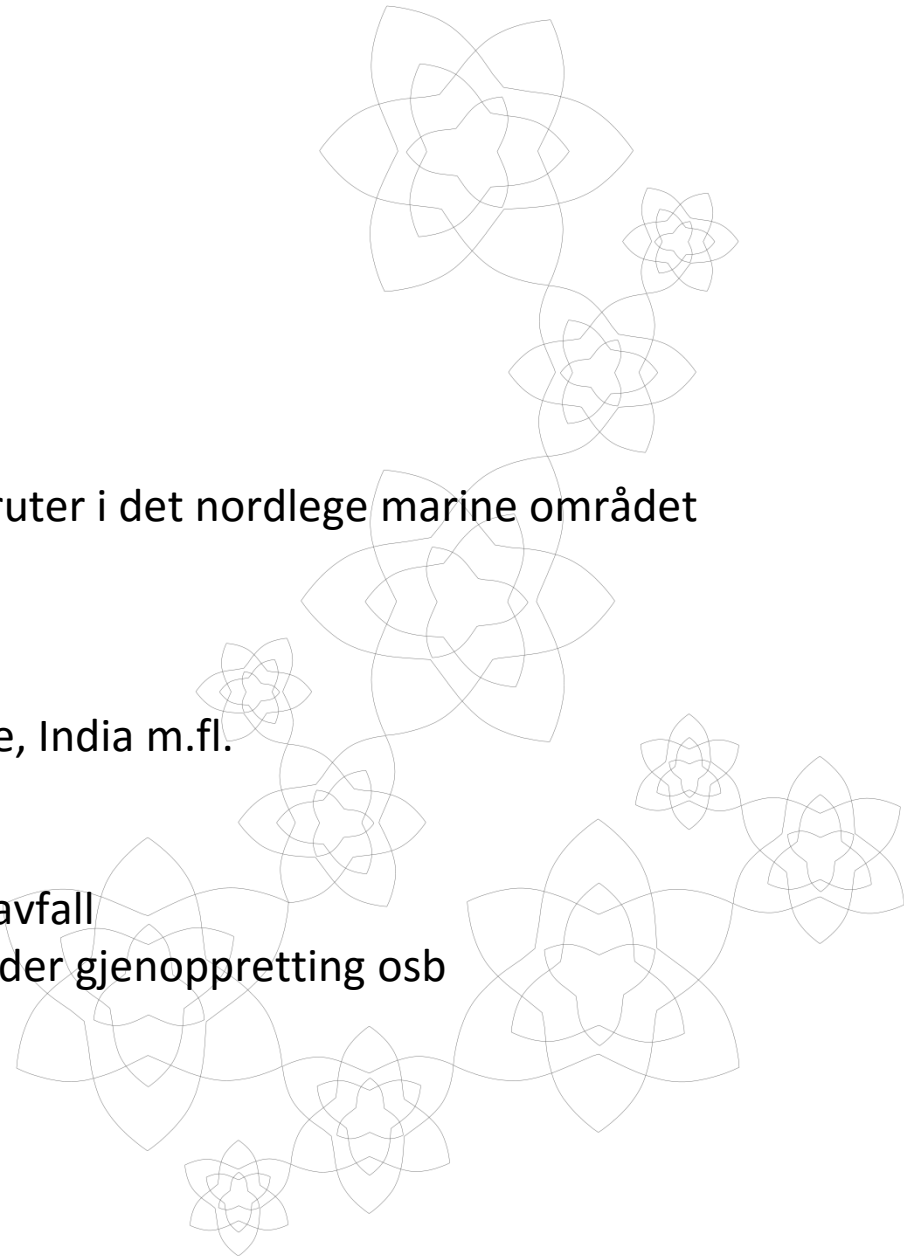
Kjernekraft - risiko

Moglegheit for utslepp av store mengder radioaktivitet pga. brann, eksplosjonar, terror osv

- Fleire reaktorar = meir risiko
- Dersom nye reaktorar/regelverk er betre enn tidlegare – mogleg mindre risiko per reaktor
- Mange byggjast i land som er meir sårbare for ekstremvêr (Asia)
- Mange byggjast i land med mindre/ annleis forståing av tryggleikskultur, eller risiko for konflikt
- Nye forretningsmodellar når det gjeld reaktorar (leasing, turn-key, osv) og designløyisingar (flytande, små reaktorar, modular osv.)

Anna risiko

- Forskingsreaktorar
 - Små reaktorar for forskning
 - 247 operative i 56 land
- Flytande kjernekraftverk
 - M.a. i Russland
- Transport av brenselsyklusmaterial langs ruter i det nordlege marine området
 - Vil sannsynlegvis auke framover
- Nukleært drevet transport
 - Ubåt, isbrytar, skip osv
 - Russland, Kina, Storbritannia, Frankrike, India m.fl.
- Dumpa gjenstandar
 - Ubåtar, skip og liknande på havbotnen
 - Meir enn 17 000 tonn fast radioaktivt avfall
 - Risiko for mogleg lekkasjar, ulukker under gjenoppretting osv

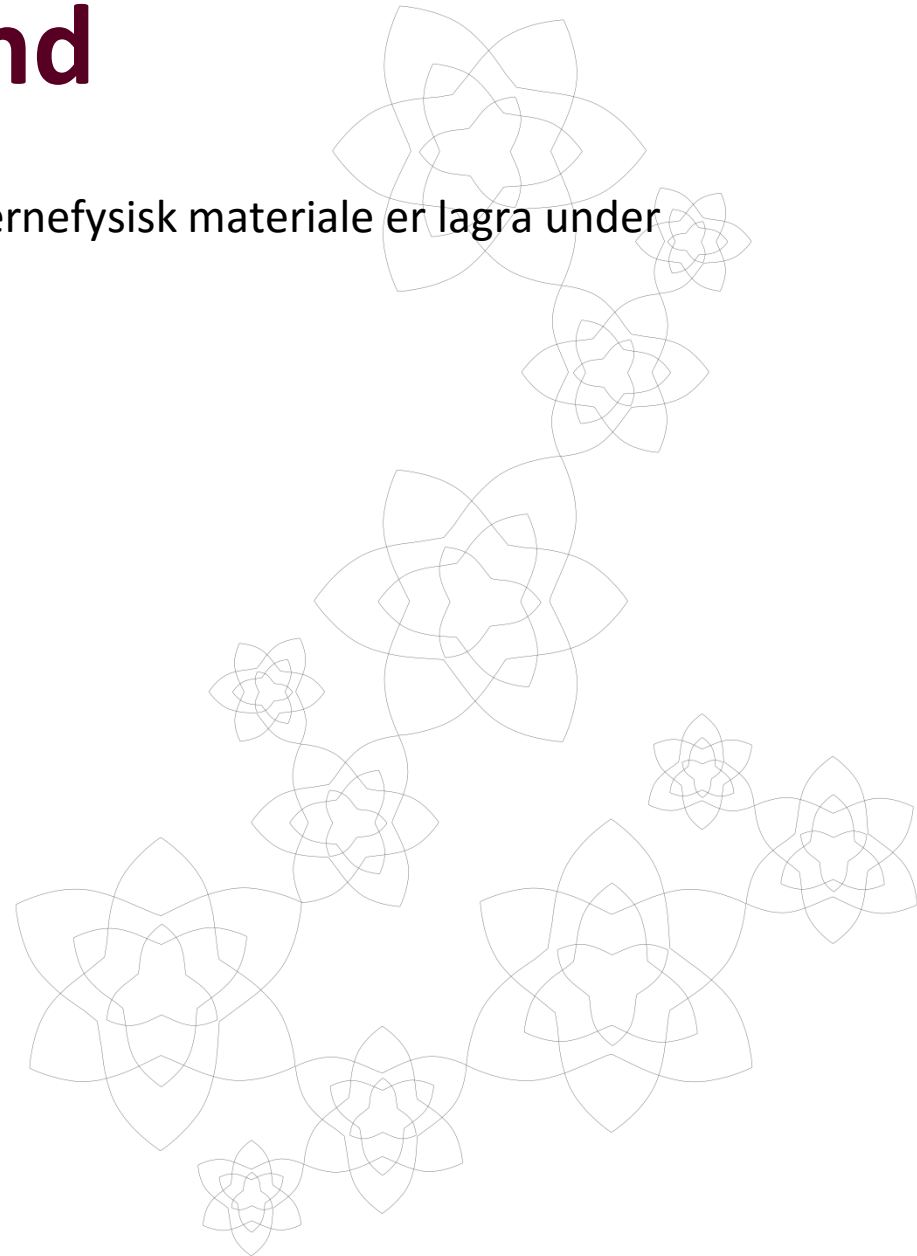

Nordvest Russland

Fleire stader og anlegg der store mengde kjernefysisk materiale er lagra under utifredsstillande forhold

Kjeldene inkluderer:

- Fast avfall
- Flytande avfall
- Brukt brennsel/spaltbar materiale
- Reaktorkomponentar og tilhøyrande

Anlegg i utlandet

- Hovudsakleg Sellafield (Storbritannia) og Mayak (Russland)
- Mykje er gjort ved Sellafield, men risikoen knytt til anlegget er framleis stor
- Risikobiletet ved Sellafield og Mayak er kompleks – usannsynleg at det forsvinn i næraste framtid

